

Marek Nowak

Gnojno, st. 4, gm. loco, woj. kieleckie,
AZP 91-65/11

Informator Archeologiczny : badania 31, 24-25

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada kultury łużyckiej (środkowa i późna epoka brązu)
- osada średniowieczna (XV/XVI w.)
- ślady osadnictwa nowożytnego

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w październiku przez mgr. mgr. Tomasza Płonkę i Andrzeja Wiśniewskiego (Katedra Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 122 m².

W ramach badań wykonano 5 wykopów. Po ściągnięciu humusu eksplorowano warstwę wymywania aż do stropu glin morenowych. W południowo-zachodnim narożniku wykopu I/97 wykonano szurf (2m x 2m) w celu rozpoznania podłoża geologicznego stanowiska.

Stanowisko 32 zlokalizowane jest w strefie północnej krawędzi Płaskowyżu Głubczyckiego. Jego teren znajduje się na powierzchni lekko nachylonej ku osi doliny Osobłogi. W podłożu występują gliny bazalne zlodowacenia Odry, przykryte warstwą utworów stokowych pochodzących z rozmywania osadów lodowcowych. W stropie nawarstwień występuje gleba z poziomem próchniczym sięgającym średnio 0,3 - 0,35 m.

W trakcie badań stwierdzono znaczne zniszczenie stanowiska, spowodowane przemysłowym użytkowaniem tego terenu w okresie przedwojennym oraz głęboką orką. W skutek tych czynników destrukcji uległy prawdopodobnie obiekty ziemne oraz ewentualna warstwa kulturowa. Przypuszczenie to potwierdza liczny materiał kulturowy odkryty w humusie i na poziomie wymywania gleby współczesnej. Jedynie w wykopie II/97 odkryto zniszczone dolne partie 3 obiektów nieruchomych: dwa negatywy po słupach i jeden nieokreślony. Materiał kulturowy pozyskany z obiektów pozwala je datować na czasy nowożytne. Zabytki ruchome uzyskane z nawarstwień glebowych: wyroby krzemienne, fragmenty naczyń wskazują na kilkukrotne zasiedlenie stanowiska: w neolicie (kultura ceramiki wstęgowej kłutej, kultura pucharów lejkowatych), epoce brązu (kultura łużycka) oraz w późnym średniowieczu (XV-XVI w.).

Zarówno brak skupień, jak i współwystępowanie różnokulturowych zabytków w tych samych warstwach lub obiektach wskazuje na to, że badane stanowisko zostało silnie zniszczone.

Materiały i dokumentacja złożono w Muzeum Śląska Opolskiego.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Śląskich Sprawozdaniach Archeologicznych”.

Badania będą kontynuowane w miarę potrzeb.

GNOJNO, st. 4, gm. loco, woj. kieleckie, AZP 91-65/11

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada wczesnośredniowieczna

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 9 września do 4 października przez mgr. Marka Nowaka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 50 m².

Sytuacja stratygraficzna na wszystkich wykopach była taka sama. Poniżej warstwy ziemi ornej o miąższości około 25-30 cm zalegała szaroczarna warstwa piaszczysta, w przybliżeniu do poziomu 50-60 cm. Poniżej, do poziomu około 100 cm, wystąpił jasnożółty piasek. Na tym poziomie zarysowała się ostra granica z gliniastym utworem zlodowacenia Sanu lub Nidy. Jest to typowy profil szarej gleby leśnej. Nieduża ilość materiałów średniowiecznych i kultury pucharów lejkowatych wystąpiła w warstwie ornej. W warstwie szaroczarnej wystąpiły natomiast duże ilości ceramiki i zabytków krzemiennych kultury pucharów lejkowatych. To samo zjawisko miało miejsce w warstwie jasnożółtego piasku, ale nie do samej granicy z gliną lodowcową, lecz do poziomu około 90 cm. Obok zabytków neolitycznych znaleziono w tych warstwach (aż do wspomnianego poziomu 90 cm) nieliczne skrupy kultury łużyckiej (?) i przeworskiej (toczonej). Z kulturą pucharów lejkowatych związane były prawdopodobnie 4 nieckowate w profilu, niewielkie obiekty, wkopane w szaroczarną warstwę, a także w jasny piasek (do 90 cm). Zawierały one małą ilość materiałów zabytkowych. Na jednym z odcinków w warstwę szaroczarną wkopane były 3 duże obiekty, w profilu nieckowate, o wypełniskach intensyw-

nie czarnych, smolistych. Ich denne partie wcinają się także w jasny piasek. Wypełniska dostarczyły obfitego inwentarza ceramiki wczesnośredniowiecznej z domieszką mechaniczną materiałów kultury pucharów lejkowatych. W sumie znaleziono około 1600 fragmentów ceramiki (z czego 60-70 % to ceramika kultury pucharów lejkowatych), około 200 zabytków krzemiennych, kilkadziesiąt brył polepy i dość dużą ilość kości zwierzęcych. Materiały ceramiczne kultury pucharów lejkowatych charakteryzują się szeregiem cech typowych, jak: obecność pucharów lejkowatych, flasz z kryzą, amfor(?), ornamentów stempelkowych pod wylewami naczyń, domieszki tłuczni ceramicznego. Mamy jednak także pewne cechy specyficzne, jak stosowanie domieszki tłuczni kamiennego. Bardzo specyficzne jest krzemieniarnstwo bazujące na surowcu jurajskim, miejscowym(?), i świciechowskim. Jest to przemysł oparty na drobnych wiórkach oraz bardzo powszechnej technice łuszczniowej.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w PSOZ Kielce Wydział Archeologiczny, ul. Zamkowa 5.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Sprawozdaniach Archeologicznych”.

Badania będą kontynuowane.

GOŁAŃCZ, st. 69, gm. loco, woj. pilskie, AZP 41-31/138

- grób lub obiekt kultowy kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- ślady osadnictwa kultury amfor kulistych (neolit)
- ślady osadnictwa kultury ceramiki sznurowej (neolit)
- ślady osadnictwa kultury trzcinieckiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury łużyckiej (środkowa i późna epoka brązu)
- cmentarzysko kultury pomorskiej (wczesna epoka żelaza)
- osada z wczesnośredniowieczna
- ślady osadnictwa nowożytnego

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 24 września do 21 października przez mgr. Mirosława Andrałowicza (Gołaniecki Ośrodek Kultury). Finansowane przez Gołaniecki Ośrodek Kultury. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 1,33 ara.

Odkryto 8 faz użytkowania stanowiska. Z czasu jego zasiedlenia przez ludność kultury pucharów lejkowatych pochodzi jeden obiekt, interpretowany jako grób lub obiekt obrzędowy. Z osadnictwem kultury łużyckiej wiąże się 9 obiektów, w tym jeden mieszkalny, 7 jam gospodarczych i dołek postłupowy. Pozostałości kultury pomorskiej to 2 zniszczone groby z obwarowaniem kamiennym. Odslonięto też jamę mieszkalną z wczesnego średniowiecza. Ceramika z okresu kultury ceramiki sznurowej, kultury amfor kulistych i horyzontu trzcinieckiego pochodzi z warstw stanowiska.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w archiwum PSOZ w Pile.

Badania nie będą kontynuowane.

Goraszowice, st. 12, gm. Otmuchów, woj. opolskie - patrz: środkowa i późna epoka brązu

GRĄDY WONIECKO, st. 1, gm. Rutki, woj. łomżyńskie, AZP 37-79

- obozowisko kultury komornickiej (mezolit)
- obozowisko kultury północno-janisławskiej (mezolit)
- obozowisko kultury niemeńskiej (paraneolit)
- ślady osadnictwa kultury ceramiki sznurowej (neolit)
- ślady osadnictwa średniowiecznego i nowożytnego

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez prof. Karola Szymczaka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego). Kolejny sezon badań.

Badane stanowisko położone jest na piaszczystej wydmie na południowym brzegu Narwi.

W roku 1997 założono dwa wykopy. Pierwszy z nich, liczący 4,5 m², eksplorowano za pomocą skrobienia, namierzając każdy zabytek. Ogółem z wykopu uzyskano 326 zabytków (203 zabytki krzemienne i 123 artefakty ceramiczne) nie wyróżniając wyraźnych skupisk. Wykop drogi liczył 9 m²